

Določba §-a 263. k. pr. r. ima značaj izjeme in jo je torej strogo interpretovati.

Vse določbe kazenskega pravnega reda o pripravah za glavno obravnavo imajo namen omogočiti, da se obtožitelj za svojo obtožbo, obtoženec pa za svoj zagovor temeljito pripravita. Ta namen se pa ne doseže, ako je dovoljeno soditi o kaznjivem dejanji, ki se izvé še le pri glavni obravnavi, ne da bi mogel obtožitelj zbrati potrebno dokazovalno gradivo za obtožbo, obtoženec pa za svoj zagovor.

Razžaljencu, ki ni že stranka pri obravnavi, treba je torej pustiti nekaj časa, da pripravi obtožbo, oziroma da se odloči za obtožbo.

Čestokrat se primeri, da obdolži obtoženec pri glavni obravnavi to ali ono pričo, da je po krivem prisegla. Razžaljena priča ne stavi pri obravnavi nobenega predloga, pač pa obtoži potem v postavnem roku razžaljivca zaradi omenjene obdolžitve in sodišče razsoja z uporabo §-a 265. k. pr. r. o novi obtožbi ne glede na to, ali si je priča pri dotični glavni obravnavi pridržala samostojno preganjanje ali ne.

Tacih slučajev je v praksi brez števila in generalni prokurator ni še našel doslé povoda, uložiti pritožbo ničnosti v obrambo zakona.

Dr. Fran Tekavčič.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K uporabi §-ov 29., 30., 32., 34., 47. in 48. zakona z dne 16. marca 1884, št. 36 drž. zak.

Pri posestvih vl. št. 223., 11. in 544. kat. občine V. T., katera so bila lastnina Antona B. in katera je kupila Reza L. na izvršilnej dražbi dne 12. avgusta 1891. l., vknjižena je izvršilna zastavna pravica za tirjatev Janeza B. proti Antonu B. iz razsodbe z dne 21. marca 1890, št. 2891 v znesku 1.173 glđ. 66 kr. s. pr.

Na tej tirjativki vknjižena pa je nadzastavna pravica za sledeče tirjateve:

1. Andreja Ž. iz rzsodbe z dne 25. oktobra 1888, št. 10560 v znesku 100 gld. s pr.

2. Neže B., rojene P., iz ženitne pogodbe z dne 7. novembra 1890. l. na doti v znesku 300 gld. in na zaženilu v znesku 300 gld., in

3. K. S. iz rzsodbe z dne 26. februvarja 1891, št. 3170 v znesku 135 gld. 30 kr. s pr.

K. S. prijavil je k skupilom navedenih posestev pri naroku dne 26. septembra 1891. l. z vlogo de pr. 15. septembra 1891., št. 7907 in v tej vlogi ugovarjal v smislu §-ov 30. II. 2., 31., 1., 32. in 34. zakona z dne 16. marca 1884, št. 36. drž. zak. vknjižbi nadzastavne pravice v varnost tirjatve Neže B., rojene P. iz ženitne pogodbe z dne 7. novembra 1890 na doti v znesku 300 gld. in na zaženilu v znesku 300 gld., izvršenej pred njegovo tirjatvijo, češ, da je ta vknjižba njemu nasproti neveljavna, ker se je izvršila z namenom, da bi izgubil K. S. svojo tirjatev proti Janezu B., da je bil ta namen Janeza B. znan njegovej ženi Neži B., rojenej P., katera je vedela za obstoj tirjatve K. S., ter da bi K. S. popolnoma ali vsaj deloma izgubil svojo tirjatev, ako bi se smatrala ta vknjižba veljavno napram K. S. in slednjič, da nima Janez B. nikakoršnega drugega premoženja, iz katerega bi mogel K. S. dobiti plačilo za svojo tirjatev. V svojej vlogi izpodbijal je torej K. S. vknjižbo nadzastavne pravice v varnost dote in zaženila Neže B. v skupnem znesku 600 gld. in zahteval, da se iz skupilov prodanih posestev pokrije njegova tirjatev pred doto in zaženilom Neže B., rojene P.

Prijavo tirjatve K. S. in njegovo izpodbijanje naznanilo se je sodnijsko Neži B. pri narokih za napovedbo in ugotovljenje tirjatev na skupila zemljišč. Po razdelilnem odloku z dne 9. decembra 1891, št. 10319 ostalo je za tirjatev Janeza B. v znesku 1.173 gld. 66 kr. s pr. v ugotovljenem znesku 1296 gld. 65 kr. iz skupila za posestvo vl. št. 223. znesek 221 gld. 15 kr. in ako bi se od tirjatve V. A. iz dolžnega pisma z dne 21. februvarja 1888 po izvršencu nepriznani znesek 80 gld. spoznal neugotovljenim, daljni znesek 80 gld. in ako bi Neža B., rojena S., ne preživela svojega moža Antona B., tudi za njeno zaženilo pridržani znesek 200 gld., konečno tudi še obresti od tirjatve Neže B., rojene S., iz ženitne pogodbe z dne 31. januarja 1861 na doti 100 gld. in na zaženilu 200 gld.,

skupaj v znesku 300 gld. od dražbinega dne in dokler se njen zakon z Antonom B. ne razruši. Dalje ostalo je za tirjatev Janeza B. v ugotovljenem znesku 1.296 gld. 65 kr. iz skupila za posestvo vl. št. 11. znesek 59 gld. 80 kr. in iz skupila za posestvo vložna št. 544. znesek 9 gld. 90 kr.

Od preostanka skupila za posestvo vl. št. 223. pripadajočega za tirjatev Janeza B. v znesku 221 gld. 15 kr. prisodil se je prvemu nadzastavnemu upniku Andreju Ž. za njegovo tirjatev ugotovljeni skupni znesek 181 gld. 70 kr. Ostali znesek 39 gld. 45 kr., preostanki skupil za druga posestva v znesku 59 gld. 80 kr. in 9 gld. 90 kr., obresti tirjatve Neže B., rojene S., v znesku 300 gld. do razrušenja njenega zakona, eventualna zneska 80 gld. in 200 gld. ter obresti tirjatve Neže B., rojene P., na doti v znesku 300 gld. in na zaženilu v znesku 300 gld. določili so se v popolno dopolnitev tirjatev Neže B. rojene P. na doti in zaženilu v skupnem znesku 600 gld. Izreklo se je tudi, da še le po poplačilu te tirjatve v znesku 600 gld. dobiva K. S. obresti od teh 600 gld., oziroma ako bi umrla Neža B. rojena P. pred svojim možem in bi torej njeno zaženilo minilo, vsoto spadajočo na njeno zaženilo do zneska svoje tirjatve. Zahtevek K. S., da se njegova tirjatev jemlje v pošteved pred tirjatvijo Neže B., rojene P., odbil se je, ker se vprašanje, je-li vknjižba nadzastavne pravice za njeno tirjatev pred njegovo napram njemu neveljavna, ne da rešiti pri napovedbi in ugotovljenji tirjatev, temveč le rednim pravnim potom. Slednjič izreklo se je, da se sme prednostne tožbe vložiti tekom 30 dnij.

K. S. vložil je na to tožbo de pr. 19. januarija 1892., št. 536, v katerej trdi, da je vedela Neža B., rojena P., za njegovo tirjatev, in da mu je ponujala vzajemno s svojim možem Janezom B. za njo 50 gld., katerih pa ni hotel vzeti, pač pa obljubil, da hoče čakati na plačilo, ako prevzame Neža B. poroštvo za dolg. Neža B. pa tega ni hotela storiti; napravila sta pa Neža B. rojena P. in njen mož Janez B. ženitno pogodbo z dne 7. novembra 1890, s katero je potrdil Janez B. prejem dote v znesku 300 gld., zaženil Neži B. rojenej P. 300 gld. in s katero je zadobila Neža B. rojena P. nadzastavno pravico na tirjatev Janeza B. v znesku 1173 gld. 66 kr., dočim je moral K. S. svojo tirjatev še le iztožiti in je potem za Nežo B. rojeno P. še le zavarovati mogel svojo tirjatev na podlagi rabsodbe z dne 26. febr. 1891, št. 3178. Tožbeni zahtevek slóve :

Toženka Neža B. rojena P. pripoznati mora, da je vknjižba nadzastavne pravice za njeno tirjatev proti Janezu B. iz ženitne pogodbe z dne 7. novembra 1890 na doti v znesku 300 gld. in na zaženilu v znesku 300 gld. na njegovo pri posestvih vl. št. 223., 11. in 544. kat. občine V. T. z izvršilno zastavno pravico zavarovano tirjatev proti Antonu B. iz rzsodbe z dne 21. marca 1890, št. 2891 v znesku 1173 gld. 66 kr. s pr. napram tožiteljevi na isti tirjatvi Janeza B. z izvršilno nadzastavno pravico zavarovani tirjatvi proti Janezu B. iz rzsodbe c. kr. za m. del. okrajnega sodišča v R. z dne 26. februarija 1891, št. 3178 v znesku 135 gld. 50 kr. s pr. neveljavna, in dovoliti, da se uporabijo z razdelilnim odlokom z dne 9. decembra 1891, št. 10.319 v dopolnitev njene tirjatve v znesku 600 gld. določeni ostanki skupil za omenjena posestva v zneskih 39 gld. 45 kr., 59 gld. 80 kr. in 9 gld. 90 kr., obresti tirjatve Neže B. rojene S. proti Antonu B. iz ženitne pogodbe z dne 31. januarija 1861 na doti v znesku 100 gld. in na zaženilu v znesku 200 gld. od dne 12. avgusta 1891 do dne razrušenja njenega zakona z Antonom B. znesek 80 gld., ako bi se le-ta od tirjatve V. A. iz dolžnega pisma z dne 21. februarija 1888 po izvršencu nepriznani znesek dokazal neugotovljenim, slednjič znesek 100 gld., kateri se je pridržal za zaženilo Neže B. rojene S. ako bi umrla pred možem svojim, Antonom B., in 6% obresti od vseh teh glavnih od 12. avgusta 1891 dalje, v plačilo tožiteljeve tirjatve v znesku 135 gld. 50 kr. s pr. v ugotovljenem znesku 156 gld. 70¹/₂ kr. s 6% obrestmi od 11. avgusta 1891 dalje do zneska tožiteljeve tirjatve pred plačilom tirjatve toženke na doti in na zaženilu v skupnem znesku 600 gld.

Prva instanca ugodila je z rzsodbo z dne 13. junija 1892 št. 5407 tožbenemu zahtevku popolnoma.

Na apelacijo toženke je višje sodišče z rzsodbo z dne 9. novembra 1892, št. 7341 predrugačilo prvo rzsodbo tako, da je odbilo tožbeni zahtevek glede dote v znesku 300 gld. in prisodilo tožitelju le polovico troškov.

Razlogi.

Dota in zaženilo toženke v skupnem znesku 600 gld. zavarovala sta se glasom izpiska iz zemljiških knjig posestev vl. št. 223. 11. in 544. kat. občine V. T. sub pr. 4. decembra 1890, št. 11716.

Izpodbijalna pravica tožiteljeva glede tega zavarovanja ugasnila je, v kolikor gre za § 30. zakona z dne 16. marca 1884, št. 36. drž. zak. dne 4. decembra 1891, toraj davno pred vložitvijo tožbe de pr. 19. januarija 1892, št. 536. Tožitelj sklicuje se sicer, da se je obrok podaljšal v smislu §-a 33. leg. cit. s tem, da je svojo namero izpodbijati zavarovanje izrekel v vlogi z dne 15. septembra 1891, št. 7907, katera se je prebrala toženki dne 26. septembra 1891. l. Akoravno se ne ozira na to, da omenjena vloga ni šla proti toženki, nego proti Janezu B., da se o njej ni obvestila toženka in da v njej tožitelj napram toženki ne izjavlja, da hoče izpodbijati zavarovanje tožbenim potom, ter tudi ne zahteva, da se o njej obvesti toženka, in če bi se tudi smatrala okoliščina, da je sodnik slučajno doslovno prebral toženki to ulogo pri napovedanji tirjatev, dostavljenjem v smislu §-a 33. izp. z., ne more se vendar govoriti iz drugih razlogov o podaljšanji obroka za izpodbijanje prepirnega zavarovanja. V smislu §-a 33. izpod. z. ima taka izjava le dotlej veljavo, dokler ni upnikova tirjatev, v čegar korist se hoče izpodbijati, izvršilna ali dokler se ne pokaže, da izvršilo na dolžnikovo imetje ni doneslo ali ne donese popolnega poplačila onemu, ki hoče izpodbijati. Prva določba utemeljuje se z namenom zakonodajalčevim, da zapreči, da ne bi potekel po ovirah in zvijačah, katere bi napravljali dolžnik svojemu upniku pri ugotovljenji tirjatve, obrok za izpodbijanje brez njegove krivde. V tem slučaju je upnik upravičen podaljšati obrok za izpodbijanje z obveščanjem o svojem namenu, da hoče izpodbijati pravno opravilo svojega dolžnika na korist svoje sicer že obstoječe, toda še ne ugotovljene tirjatve. Toda v prepirni zadevi ni nobenega omenjenih dveh slučajev. — Tožiteljeva tirjatev ugotovila se je z rzsodbo c. kr. za m. d. okrajnega sodišča v R. z dne 26. februarija 1891, št. 3178, katera je bila vsaj uže dne 11. maja 1891 izvršilna, kajti tega dne je zadobil tožitelj glasom zemljeknjižnega izpiska izvršilno nadzastavno pravico na tirjatev toženke na doti in na zaženilu v skupnem znesku 600 gld. Od 11. maja 1891 do 4. decembra 1891, s katerim dnem je po §-u 30. izpod. z. potekel obrok za izpodbijanje, imel je tožitelj dovolj časa, da bi vložil izpodbijalno tožbo. Ne nahaja se pa v prepirni zadevi tudi ne drugi pogoj §-a 33. izpod. z., kajti tožitelj odločno pove v svojej vlogi de pr. 15. septembra 1891, št. 7907, da Janez B. nima družega premoženja, kakor zavarovano tirjatev iz rzsodbe z dne 21. marca

1890 št. 2891 v znesku 1173 gld. 66 kr. s. pr. in da bi moral popolnoma ali vsaj deloma izgubiti svojo tirjatev, če ostane veljavno zavarovanje toženke napram njemu. Izvršilna prodaja vršila se je uže dne 12. avgusta 1890. l. Za časa, ko je napravil tožitelj svojo vlogo de pr. 15. septembra 1891, št. 7907, kateri hoče sedaj dati pomen izjave v smislu §-a 33. izpod. z., katero je pa vložil brez namena, da bi se o njej obvestila toženka, bila je njegova tirjatev uže izvršljiva in ni bilo več dvomiti, da z izvršilom na imetje dolžnika Janeza B. ne bode dosegel popolnega plačila. Podaljšanja obroka pa tudi ni potreboval, kajti od 12. avgusta 1891, ko se je vršila dražba, in še celo 15. septembra 1891, ko je prijavil svojo tirjatev, imel je do 12. decembra 1891 dovolj časa, da bi vložil izpodbijalno tožbo, ter ne more navesti okolščine, katera bi ga v tem ovirala. Na ugasnitev izpodbijalne pravice ozirati mora se pa uradoma, kajti zakon poznejše izpodbijanje izključuje. Tožbeni zahtevek moral se je torej odbiti in predružačiti prva rzsodba, toda le glede zavarovanja dote, ker le radi nje velja določba §-a 30. št. 2. izpod. z. in ne ona §-a 29. ibid. Z ženitno pogodbo z dne 7. novembra 1890 pripoznal je namreč Janez B., da se mu je res izplačala dota v znesku 300 gld. V kolikor je nameravala toženka doseči zavarovanje za obstoječo tirjatev, ne more se jej očitati frauduloznega dejanja in torej tudi ne uporabiti §-a 29. izpod. z. Tožitelj ugovarja sicer, da se dota ni odštela, in pravi, da je ženitna pogodba le navidezna pogodba, vendar bi moral tudi dokazati svoj ugovor, česar pa ni storil. Drugače pa je z zaženilom v znesku 300 gld., katero je Janez B. toženki obljubil še le z ženitno pogodbo, in sicer je to storil očividno z namenom, da onemogoči tožitelju doseči plačilo tirjatve ali popolnoma, ali vsaj deloma. To razvidi se že iz tega, da je sklenil ženitno pogodbo kmalo potem, ko je tožitelj tirjal od njega plačilo tirjatve, da pa ne ve navesti verojetnega razloga za to. Tudi toženka vedela je za namen svojega moža, kar se sme sklepati iz njenega razmerja, kot žene tedanjega toženca, poleg tega pa tudi, ker je toženka, kakor prizna njen mož, bila takrat navzoča, ko ga je tožitelj tirjal za plačilo. Priča A. P. potrdila je tudi, da sta prišla toženka in njen mož koncem meseca oktobra 1890, torej malo časa, predno se je sklenila ženitna pogodba z dne 7. novembra 1890, k tožitelju in ga prosila, naj jima odpusti nekaj svoje tirjatve, na kar je tožitelj odgovoril, da hoče še počakati, če prevzame to-

ženka poroštvo za dolg svojega moža, česar pa ni hotela storiti. Glede zaženila morala se je torej rzsodba prve instance na podlagi §-a 29. izpod. z. potrditi, akoravno se tožitelj ni skliceval v svoji tožbi na to postavno določbo, ker mora sodnik uradoma podrediti pravdni slučaj zakonskim določbam in le razmotrivati, je-li se nahaja postavni razlog izpodbijanja. Predmet izpodbijanja je pa samo varovanje, katero se je pridobilo za zaženilo, kajti obluba zaženila sama ne dotika se nikakor tožiteljeve pravice. — Izrek o troških utemeljujejo določbe §-ov 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Na tožiteljevo revizijo je najvišje sodišče z rzsodbo z dne 11. januarija 1893, št. 15130 ex 1892 potrdilo rzsodbo nad-sodišča iz njenih bistveno pravih in zakonu primernih razlogov ter pristavilo:

Tožitelj sklicuje se v revizijskih pritožbah na § 29. izpod. z., kar je pa nedopustna novotarija in se torej na njo ne sme ozirati po §-ih 257. in 260. obč. sod. r. in to tem manj, ker se ne sme sklepati iz določbe §-a 48. izpod. z. o dokazovanji, da sodnika pri razsojevanji izpodbijalnih pravn ne vežejo druge določbe občnega sodnega reda, kajti ravno nasprotno sklepati se mora iz določil §-a 47. leg. cit., kateri uravnjuje način postopanja in določno za-znamuje one zakonske določbe, katere ne veljajo; ker določilo §-a 34. leg. cit., po katerem se sme izvrševati izpodbijalno pravico v postopanju radi razdelitve skupila za po izvršilu prodano imetje tudi v slučajih, da tirjatev upnika, kateri izpodbija, še ni izvršilna, nikakor ne oprosti dokaza, da dolžnik plačati ne more, kar je po §-u 32. ibid. drugi pogoj izpodbijanja, razun tega more se pa tudi o tem postopanju izpodbijalna zahteva prijaviti le z uplivom, kateri določuje § 33. leg. cit.

b) Lastnino nepremičnine ne pridobi se z samo dejansko izročitvijo (§ 943. obč. dr. zak. in § 1. lit d zakona z dne 25. julija 1871, št. 76. drž. zak.).

Okrajno sodišče v C. je v pravdi Vincenca P. proti Heleni O. zaradi pripoznanja lastninske pravice gledé parcele št. 89/14 kat. obč. P. s pr. z rzsodbo z dne 23. julija 1892, št. 11919 ugo-dilo tožbenemu zahtevku, a le tedaj, ako tožitelj priseže, da kolikor

ve in se spominja, ni res, da bi bila Neža O. takrat, ko se je razdelil vaški svet občine P., podarila prepirno parcelo Heleni in Juriju O. z besedami: »to zemljišče dam pa vama za selo; podarim vama to zemljo.«

Ako tožitelj tega ne priseže, zavrne se tožbena zahteva.

Razlogi.

Tožitelj zahteva kot lastnik posestva vl. št. 131. kat. obč. P. od Helene O., naj prizna, da je parcela št. 89/14 iste kat. obč. njegova lastnina. Pri tem opira se na zemljiško knjigo, v kateri je parcela št. 89/14 pripisana njegovemu posestvu.

Toženka priznava, da je tožitelj lastnik zemljišča vl. št. 131. kat. obč. P. in da je temu zemljišču pripisana parcela 89/14, ugovarja pa, da je Neža O. takrat, ko se je vaški svet občine P. razdelil, to parcelo podarila njej in njenemu možu Juriju O. z besedami: »To zemljišče dam pa vama za selo; podarim vama to zemljo«, Nasprotno pa trdi tožitelj, da je prevzel posestvo v dobri veri, zanašajoč se na zemljiško knjigo, in da bi se moralo z ozirom na §-a 431. in 943. obč. drž. zak. o ugovarjani izročitvi Heleni O. in Juriju O. napraviti darilno pismo.

Tožiteljeve trditve pa niso opravičene. Z ozirom na določilo §-a 547. obč. drž. zak. namreč se tožitelj kot dedič pokojne Neže O. ne more sklicevati na dobro vero in na to, da se je zanašal na zemljiško knjigo. Tudi na določila §-ov 431. in 943. obč. drž. zak. se tožitelj ne more opirati. Ako je Neža O. res podarila prepirni svet Heleni O., ne more njen dedič daritve preklicati. Po pričah je dokazano, da sta obdelovala in uživala Helena O. in njen mož prepirni svet, odkar je vaški svet razdeljen. Da bi pa bila Neža O. ta svet podarila Heleni O. in Juriju O., se na podlagi izpovedeb prič ne more smatrati dokazanim, da si so priče D., Č., J., V. in K. potrdile, da jim je pravila Neža O., da je ta svet podarila Juriju O., kajti ta izjava ni izvensodno priznanje v smislu §-a 110. o. s. r. Toženka mora toraj po prisegi dokazati, da se je prepirni svet bil podaril njej in njenemu možu. Tožitelj sicer povdarja, da ta prisega ni dopustna. Temu se pa ne more pritrčiti. (§ 207. ob. sod. reda.) Ker tožitelj prisege ni vrnil, mora se v smislu §-a 36. dv. d. z dne 24. oktobra 1845. l. št. 906 z. j. z. razsoditi na glavno tožiteljevo

prisego. Ako pa tožitelj te prisege ne bi storil, zavrne se tožbena zahteva.

Na tožiteljevo apelacijo ugodilo je nadsodišče v G. z razsodbo z dne 15. septembra 1892, št. 7821 tožbenemu zahtevku nepogojno.

Razlogi.

Nedvojbeno je dokazano, da je tožitelj lastnik posestva vl. št. 131. kat. obč. P. in da je parcela št. 89/14 sestavina tega posestva. Toženka le ugovarja, da jej je podarila lastnino te parcele Neža O., pravna prednica tožiteljeva. Na ta ugovor ozirati se pa ni moči ter se tudi ne more dopustiti dokaz o njem. Kakor toženka pravi, bila je dotična darilna pogodba le ustna, niti notarski zapis, niti kaka druga pismena listina se ni napravila o njej. — Darilna pogodba, ki ni napravljena v obliki, kakor jo zahteva zakon z dne 25. julija 1871, št. 76. drž. zak. je pa po §-u 943. obč. drž. zak. in po navedenem zakonu veljavna samo tedaj, ako se je takoj izvršila z dejanjsko izročitvijo. Po §-ih 321. in 431. obč. drž. zak. pa se zamore izročiti nepremičnina le na ta način, da se vpiše v javno knjigo opravilo, s katerim se je pridobila.

Obdarovancu bi se bila morala izročiti vsaj listina, na podlagi katere je vknjižba mogoča, ako se naj smatra, da je izvršena dejanjska izročitev v smislu § 943. obč. drž. zak. in zakona z dne 25. julija 1871, št. 76 drž. zak. Samo fizična izročitev že radi tega ne more zadostovati, ker se s tem niti namen ne izreče dovolj očitno, da se hoče podariti in prenesti lastnino.

Dognano toraj ni samo, da je nastala tožiteljeva lastninska pravica gledé omenjene parcele pravoveljavno, temveč tudi, da še obstoji. Po lastnem priznanji toženke je tudi dokazano, da ima prepirno parcelo v svoji oblasti.

Dokazalo se je torej, kar mora tožitelj dokazati po §-u 369. obč. drž. zak. Radi tega moralo se je nepogojno ugoditi tožbenemu zahtevku.

Z rozsodbo z dne 28. novembra 1892, št. 12537 je najvišje sodišče zavrnilo revizijsko pritožbo in potrdilo rozsodbo druge instance sklicevaje se na razloge nadsodišča s posebnim povdarkom, da toženka ni pridobila lastninske pravice s tem, da je prevzela dejansko posest.

Dr. J. Hrašovec.

c) **Kedaj se more tirjati povračilo troškov v restitucijskem postopanju? (Pat. z dne 1. julija 1790, št. 31 z. j. z.)**

Na menične tožbe A-jeve proti zapuščini B-jevej na roke skrbnika za čin dra. C-ja radi 3000 gld., 3000 gld. in 1000 gld. s pr. naložilo je c. kr. okrožno sodišče v Celji toženej zapuščini s plačilnimi povelji z dne 19. svečana 1892, da plača vtožene svote. Na podlagi plačilnih povelj pričelo se je izvršilno postopanje. Dediči B-jevi so takoj potem, ko so izvedeli za plačilna povelja, katera so postala uže pravomočna, uložili tri ničnostne rekurze ter istočasno tri restitucijske tožbe.

Razprava o dveh restitucijskih tožbah ustavila se je uže pri prvem naroku; glede tretje tožbe pa se je postopanje nadaljevalo vzlic ničnostnega priziva.

Reševaje ničnostne rekurze razveljavilo je višje sodišče v Gradci plačilna povelja ter tudi ž njimi združeno naredbo, s katero se je postavil skrbnik za čin in sicer radi tega, ker so se proglasili dediči uže decembra meseca 1891, ter uvaževaje, da je tožitelj, ki biva v kraji, kjer je sedež zapuščinske oblasti, ter bi torej lahko poizvedel o tej proglasitvi, trdil v tožbah, vloženih dne 19. svečana 1892. l., da se še ni nihče proglasil dedičem v zapuščinskej zadevi pokojnega B-ja; — ter je tako dosegel po neresničnej trditvi, da se je imenoval toženej zapuščini skrbnik za čin.

Z ozirom na to odločbo, katero je najvišje sodišče potrdilo, izjavili so dediči pri obravnavi, katera se je nadaljevala o restitucijskej tožbi, da odstopijo od nje, če se jim povrnejo troški. A prosil pa je, naj se njemu prisodijo troški.

Navedeno sodišče prve instance vzelo je z odlokom z dne 19. avgusta 1892, št. 3626 odstop od restitucijske tožbe na znanje, odbilo pa zahtevo dedičev, naj se jim prisodijo troški ter jih obso-dilo, da morajo plačati nasprotniku njegove troške. To pa iz sle-dečih razlogov:

Po patentu z dne 1. julija 1790, št. 31 z. j. z. mora povrniti stranka, ki prosi za restitucijo, na vsak način nasprotniku troške. Da so se po višjih instancah razveljavila menična plačilna povelja, proti katerim se niso o pravem času vložili ugovori, ne more imeti nobenega vpliva, kjer gre le za troške restitucijskega postopanja.

Na priziv dedičev potrdilo je graško višje sodišče z odločbo z dne 5. oktobra 1892, št. 9294 ta odlok.

Najvišje sodišče je pa ugodilo izvanrednemu prizivu dedičev z odločbo z dne 16. nov. 1892, št. 13343 ter razsodilo, da mora A sam trpeti svoje troške uvaževaje, da se razume ob sebi, da se more uporabljati patent z dne 1. julija 1790. l., št. 31. z. j. z. samo takrat, če se je izdal »rite« odlok, proti kateremu se prosi za »restitutio ob terminum elapsum«; — da so se pa v predležem slučaju razveljavila plačilna povelja z dne 19. februarja 1892. leta kot nična; — da zaradi tega proti prošnji, katero so dediči vložili previdoma, naj se jim dovoli restitucija za rok, da vložijo ugovore proti plačilnim poveljem, upor tožnika A sploh ni bil potreben, iz česar sledi, da se mu po §-u 24. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak. ne more pripoznati pravica, tirjati povračilo pravnih troškov.

Dr. G.

d) Ali zadene dolžnost povrnitve sodnih troškov zakonitega zastopnika, ali onega, v čegar imenu je tožil?

I.

Anton M. vložil je proti Janezu N. tožbo, v kateri navaja, da je dal svojega sina Antona tožencu, da ga izučil v kupčiji, da pa toženec vajenca uporablja za raznašanje blaga, mesto da bi ga učil kupčijstva; zahteva, naj se razsodi, da je toženec dolžan plačati ml. Antonu M, za raznašanje blaga mezdo 83 gld.

C. k. okrajno sodišče v K. zavrglo je z razsodbo z dne 20. septembra 1891, št. 5913, tožbeno zahtevo in obsodilo tožitelja, da povrne tožencu troške v znesku 105 gld.

Proti tej razsodbi, katera nima glede troškov nikakih natančnejših razlogov, apeloval je Anton M.

C. k. višje sodišče zavrglo je pa z razsodbo z dne 25. novembra 1891, št. 26942. apelacijo in sicer glede troškov iz sledečih

razlogov:

Niti glede izreka o troških nima tožitelj razloga pritoževati se, kajti tožbo vložil je Anton M. star. in ni dvoma, da je le Anton M. star. dolžan, da plača prisojene troške. Le on vložil

je tožbo, — čeprav kot zastopnik svojega sina, — le proti njemu ima tedaj toženec pravico, da izterja zagovorne troške.

Revizijsko pritožbo zavrglo je c. k. najvišje sodišče z razsodbo z dne 5. februarja 1892, št. 921.

Razlogi.

Razsodba c. k. višjega sodišča ne premenjuje razsodbe prvega sodnika, smatrati je tedaj revizijsko pritožbo kot izvanredno, le-ta je pa v smislu §-a 51. sum. pat. nedopustna.

II.

Na podlagi te razsodbe prosil je Janez N. v iztirjanje pripoznanih troškov za izvršilo proti Antonu M. star. Tej prošnji je c. k. okrajno sodišče v K. ugodilo.

Vsled priziva Antona M, razveljavilo je pa c. k. višje sodišče z odločbo z dne 3. maja 1892, št. 10547 odlok prvega sodnika iz naslednjih

razlogov:

Iz tožnih spisov razvidi se, da ni tožil Anton M. v lastnem imenu, ampak kot oče in postavni zastopnik ml. sina Antona M. Tožitelj bil je tedaj Anton M. mlajši, ako je podlegel s tožbo in ako je bil obsojen, da plača pravdne troške, zadene ta dolžnost njega, ne pa njegovega očeta, ki je bil v pravdi zgolj njegov zastopnik.

Odlok c. k. okrajnega sodišča, dovoljujoč izvršilo, je tedaj nepravilen in protizakonit.

Revizijski pritožbi Janeza N. ni ugodilo c. k. najvišje sodišče z odločbo z dne 22. junija 1892, št. 7377. iz le-teh

razlogov:

Razlogi odločbe c. k. višjega sodišča so pravilni. Anton M. star. bil je zgolj zastopnik ml. svojega sina, kateremu ne pristojta pravica, da bi pravdal samosvoj; zato zadenejo pa pravice, kakor dolžnosti, izhajajoče iz razsodbe, jedino le ml. Antona M. Ni torej moči na podlagi razsodbe dovoliti eksekucijo proti Antonu M. star., ki se je pravdal z nadvarstvenim privoljenjem v imenu ml. sina.

Dr. V. F.

Kazensko pravo.

a) V čem razlikuje se hudodelstvo goljufije v smislu § 199. lit. d) kaz. z. od prestopka v smislu § 320. lit. f) kaz. z.?

C. kr. okrožno sodišče v B. obsodilo je A. v smislu obtožbe krivim hudodelstva goljufije, označenega v §-ih 197. in 199. lit. d) k. z., storjenega s tem, da je v živinskem potnem listu, ki ga je izdal dne 23. sušca 1892 občinski urad v N., torej v javnem pismu izstrugal izviren datum in samovlastno vpisal kriv datum — namreč 5. dan malega travna 1892. — v hudobnem namenu, da onemogoči izvrševanje zakonitih naredeb zoper živalske kužne bolezni.

C. kr. kasacijsko sodišče ugodilo je z razsodbo z dne 15. oktobra 1892, št. 8773 obtoženčevi pritožbi ničnosti, uničilo navedeno razsodbo glede krivde in kazni in obsodilo, izločivši hudobni namen, kojega je okrožno sodišče smatralo dokazanim, obtoženca krivim le prestopka zoper javne naprave in naredbе, označenega v §-u 320. lit. f) kaz. zak. iz naslednjih razlogov:

Pritožitelj pritožuje se proti razsodbi opiraje se na določbo §-a 281., št. 10 kaz. z., ker nima dejanje obtoženčevo — kakor to razsodba navaja — znakov hudodelstva goljufije v smislu §-ov 197. in 199. lit. d) kaz. z., ampak le onih prestopka v smislu §-a 320. lit. f) kaz. z.

Pritožba je opravičena, kajti v nasprotju z §-om 320. lit. f) k. z. zahteva se za zločin, kakor je označen v §-u 199. lit. d) kaz. z., hudobni namen, ki ni dognan po poškodbi nadzorovalne pravice državi sploh pristoječe, ampak vselej po poškodbi smotra samega, koji namerava državno nadzorstvo.

To pa ni bilo v predležem slučaju, kajti živina, katero je gnal obtoženec na somenj, bila je v istini preskrbljena s potnim listom, in ni bila — kakor se je dokazalo — niti bolna, niti privedena iz pokrajine, okužene po bolezn; v potnem listu prenaradil je obtoženec datum k večjemu zategadelj, da si prihrani zopetni pot k županstvu v N. Ni bilo tedaj nameravano, da se prižene nezdrava živina ali živina, prignana iz sumnega kraja.

V takih okolnostih pa ni govora o kakem poškodovanji smotra nadzorovalne pravice državine, in moralo se je, ker se je

sodilo po krivem razlaganji zakona kaznjivo dejanje po kazenskem zakonu, kateri se nanj uporabljati ne more, ker je tedaj razsodba v smislu št. 10. §-a 281. k. r. nična, ugoditi pritožbi, in v smislu §-a 288. št. 3. k. r. takoj razsoditi o stvari, kakor je bilo navedeno.¹⁾

¹⁾ Podobno razsodilo je c. kr. najvišje sodišče dne 10. julija 1875, št. 5027 in dne 25. junija 1881, št. 2937.

Iz upravne prakse.

V §-u 42. ces. pat. z dne 5. julija 1853, št. 103 drž. zak. določena pristojbinska prostost za postopanje pri odvezi in uravnavi služnostij ne velja za sodno postopanje, katero je uvedel deželni zakon kranjski z dne 8. januarja 1889, št. 7 dež. zak.

Razsodba upravnega sodišča z dne 14. maja 1892, št. 1593.

Razlogi.

Pritoževalec vložil je pri c. kr. deželnem sodišči v Lj. dve tožbi, z zahtevkom, da mora več prebivalcev občine T. pripoznati, da nimajo pravice služnosti pešpota in kolovoza, oziroma gonje po gozdnih parcelah št. 2785. oziroma 2790. kat. obč. T., kateri sta del pritoževalčevega posestva vlož. št. X. dež. knjige kranjske. Tekom pravde tožitelj ni kolekoval dveh razpravnih zapisnikov ter tudi ne apelacijske pritožbe. Radi tega odmerili sta se pristojbina in kazen. Z izpodbijano odločbo ukazalo se je pa pritoževalcu, da mora plačati znižano pristojbino in kazen.

Razsodba c. kr. upravnega sodišča opira se na sledeče razloge: Cesarski patent z dne 5. julija 1853, drž. zak. št. 130. — glede določeb o uravnavi in odvezi pravic do lesa, paše in gozdnih pridelkov, potem pravic, ki izvirajo iz nekaterih služnostij, iz skupne posesti in užitka, določuje v III. oddelku med izvršitvenimi določbami v §-u 42., da so vse listine, spisi, obravnave in upiski v javne knjige prosti kolkov in poštni pristojbine. Ta cesarski patent predrugačil se je za vojvodino Kranjsko z deželnim zakonom z dne 8. januarja 1889, dež. zak. št. 7. na ta način, da ne razsojujejo od-